

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SELÇUK DURSUN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/691
Karar Tarihi : 24/6/2015

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Hicabi DURSUN
Erdal TERCAN
Hasan Tahsin GÖKCAN
Kadir ÖZKAYA
Raportör : Akif YILDIRIM
Başvurucu : Selçuk DURSUN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, dilekçesini ilgili makamlara göndermeyen kamu görevlilerine yönelik şikâyeti hakkında "işleme konulmama" kararı verilmesi nedeniyle Anayasa'nın 36. maddesinde belirtilen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 16/1/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde, başvuruda Komisyona sunulmasına engel eksiklik bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca 31/10/2013 tarihinde yapılan toplantıda kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve UYAP aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, İstanbul ili, Tuzla İlçe Emniyet Müdürlüğünde görevli bir polis memurunun saldırısına maruz kalması üzerine anılan polis memuru hakkında Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyette bulunmuştur.

6. Tuzla Cumhuriyet Başsavcılığı, anılan şikâyet ilgili olarak 2011/768 sayılı dosyası üzerinden soruşturma yürütmektedir.

7. Başvurucu, bu soruşturma kapsamında istenilen bilgi ve delillerin görevli memurlarca gönderilmemesi üzerine, Maltepe Kaymakamlığı kanalı ile İstanbul Valiliğine hitaben şikâyet dilekçesi yazmıştır.

8. Maltepe Kaymakamlığına 22/6/2012 tarihinde verilen dilekçe incelendikten sonra, dilekçe içeriğinin “şikayet” ve “bilgi edinme” hususlarıyla ilgili olduğu belirtilerek işlem yapılmamış; dilekçenin, 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu’nun 6. maddesi uyarınca doğrudan ilgili makamlara iletilmesi veya posta yoluyla gönderilmesi gerektiği belirtilerek, dilekçe başvuruca iade edilmiştir. Başvuruca hangi sebeple işlem yapılmadığına dair 25/6/2012 tarihli ve 2124 sayılı yazı ile bilgi verilmiştir.

9. Başvuruca, dilekçesinin ilgili makamlara gönderilmemesi nedeniyle Maltepe Kaymakamı ve Kaymakamlık Yazı İşleri Müdürünü şikâyet etmiştir.

10. İstanbul Valisi tarafından 12/09/2012 tarihli ve 217 sayılı karar ile anılan şikâyet dilekçesinin “işleme konulmamasına” karar verilmiştir.

11. Başvurucunun anılan kararın iptaline ilişkin talebi, İstanbul Bölge İdare Mahkemesinin 30/11/2012 tarihli ve E.2012/699, K.2012/740 sayılı kararıyla reddedilmiştir.

12. Ret gerekçesi şöyledir:

“İstanbul Valiliği’nin 12/10/2012 tarih 498-53825 sayılı yazısı ile gönderilen ön inceleme evraki ve Vali tarafından verilmiş olan “şikâyet dilekçesinin işleme konulmamasına” ilişkin 12/09/2012 gün ve 217 sayılı karar, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun 9. maddesi hükmü uyarınca incelenerek gereği görüldü:

Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri hakkındaki suç ihbar ve şikâyetlerinin hangi hallerde işleme konulmayacağı konusu, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun’un 4. maddesinde düzenlenmiş olup, ciddi bulgu ve belgelere dayanmayan, kişi ve/veya olay belirtilmeyen, soyut ve genel nitelikteki ihbar ve şikâyetlerin işleme konulmayacağı kurala bağlanmıştır.

Olayda, Maltepe Kaymakamlığı’nda görevli Maltepe Kaymakamı A. O. ve Maltepe Yazı İşleri Müdürü M. K. hakkında; müştekinin 22.06.2012 tarihinde Maltepe Kaymakamlığına dilekçe verdiği, Kaymakamlıkça dilekçesi alınarak incelendiği, dilekçesinin incelenmesi sonucunda, dilekçenin içeriğinin Valilik Makamı ve Tuzla Kaymakamı şikâyeti ile bilgi edinme hususlarıyla ilgili olduğu, bu nedenle işlem yapılmadığı ve niçin işlem yapılmadığına dair müştekiye 25.06.2012 tarih ve 2124 sayılı yazı ile bilgi verildiği, müşteki ile ilgili olarak yapılan işlemlerde yasal hususlara uyulduğu, kanunlara ve mevzuata uygun olarak işlem yapıldığı, iddia edilen hususlar sübuta ermediğinden ciddi bulgu ve belgelere dayanmayan, soyut ve genel nitelikteki ihbar ve şikâyetin işleme konulmamasına ilişkin kararın yöntem ve yasaya uygun bulunması nedeniyle onanmasına, dosyanın İstanbul Valiliği’ne gönderilmesine, kararın İstanbul Valiliği tarafından ilgililere tebliğine, 30/11/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

13. Anılan karar başvuruca 4/1/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

14. Bireysel başvuru 16/1/2013 tarihinde yapılmıştır.

B. İlgili Hukuk

15. 4982 sayılı Kanun’un “Başvuru usulü” kenar başlıklı 6. maddesi şöyledir:

“ Bilgi edinme başvurusu, başvuru sahibinin adı ve soyadı, imzası, oturma yeri veya iş adresini, başvuru sahibi tüzel kişi ise tüzel kişinin unvanı ve adresi ile yetkili kişinin imzasını ve yetki belgesini içeren dilekçe ile istenen bilgi veya belgenin bulunduğu kurum veya kuruluşa yapılır. Bu başvuru, kişinin kimliğinin ve imzasının veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başka

bilgilerin yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir.

Dilekçede, istenen bilgi veya belgeler açıkça belirtilir. "

16. 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları şöyledir:

"Bu Kanuna göre memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılacak ihbar ve şikâyetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması, ihbar veya şikâyetlerde kişi veya olay belirtilmesi, iddiaların ciddî bulgu ve belgelere dayanması, ihbar veya şikâyet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması zorunludur.

Üçüncü fıkradaki şartları taşımayan ihbar ve şikâyetler Cumhuriyet başsavcuları ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz ve durum, ihbar veya şikâyette bulunana bildirilir. Ancak iddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgâh adresinin doğruluğu şartı aranmaz. Başsavcılar ve yetkili merciler ihbarcı veya şikâyetçinin kimlik bilgilerini gizli tutmak zorundadır."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

17. Mahkemenin 24/6/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 6/1/2013 tarihli ve 2013/691 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

18. Başvurucu, İstanbul ili, Tuzla İlçe Emniyet Müdürlüğünde görevli bir polis memurunun saldırısına maruz kalması üzerine anılan polis memuru hakkında Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyette bulunduğunu, bu soruşturma kapsamında istenilen bilgi ve delillerin görevli memurlarca gönderilmemesi üzerine bu memurları şikâyet ettiğine dair Maltepe Kaymakamlığı kanalı ile İstanbul Valiliğine hitaben yazdığı dilekçesinin Maltepe Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürü tarafından keyfi olarak ve gerekçe gösterilmeksizin kabul edilmediğini, dilekçenin kabul edilmemesi sebebiyle aşağılandığını ve kişilik haklarına tecavüz edildiğini, yazı işleri müdürü hakkında yaptığı şikâyetin işleme konulmadığını, işleme konulmama kararına karşı açtığı iptal davasının reddine ilişkin yargı kararında ise yeterli bir gerekçeye yer verilmediğini belirterek, Anayasa'nın 36. maddesindeki adil yargılanma hakkı ile 74. maddesindeki dilekçe ve bilgi edinme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

19. Başvuru formu ve ekleri incelendiğinde, başvuru her ne kadar Anayasa'nın 74. maddesinin de ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de, bu iddiaların özü, söz konusu kararın adil olmadığı hususu ile ilgilidir. Diğer yandan başvuru, aşağılandığını ve kişilik haklarına da tecavüz edildiğini iddia etmiş ise de, manevi varlığının korunması hakkının ihlal edildiğine ilişkin somut olay ve olgulara dayalı bir açıklama ve kanıtlamada bulunulmadığı görülmektedir. Olayların başvuru tarafından yapılan hukuki tavsifiyle bağlı olmayan Anayasa Mahkemesi, başvurunun iddialarını adil yargılanma hakkı çerçevesinde değerlendirmiştir.

20. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. ..."

21. 30/3/2011 tarih ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru hakkı" kenar başlıklı 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Herkes, Anayasada güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından, ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir."

22. 6216 sayılı Kanun'un "Bireysel başvuru hakkına sahip olanlar" kenar başlıklı 46. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvuru ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmâl nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenler tarafından yapılabilir."

23. Anılan Anayasa ve Kanun hükümlerine göre, Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için, kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir.

24. 4483 sayılı Kanun'un 4. maddesine göre, ön incelemeye tabi suçlar yönünden, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında yapılan ihbar ve şikâyetlerdeki iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayanması gerekir. Bu şartları taşımayan ihbar ve şikâyetler Cumhuriyet başsavcılar ve izin vermeye yetkili merciler tarafından işleme konulmaz ve durum, ihbar veya şikâyette bulunana bildirilir.

25. Başvurucu, yapmış olduğu şikâyet üzerine haksız ve hatalı şekilde işleme konulmama kararı verilmesi ile Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

26. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

27. Sözleşme'nin "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir. ..."

28. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Anayasa'da adil yargılanma hakkının kapsamı düzenlenmediğinden bu hakkın kapsam ve içeriğinin, Sözleşme'nin "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesi çerçevesinde belirlenmesi gerekir (Güher Ergun ve diğerleri, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 38).

29. Sözleşme'nin adil yargılanma hakkını düzenleyen 6. maddesinde adil yargılanmaya ilişkin hak ve ilkelerin "medeni hak ve yükümlülükler ile ilgili uyuşmazlıkların" ve bir "suç isnadının" esasının karara bağlanması esnasında geçerli

olduğu belirtilerek hakkın kapsamı bu konularla sınırlandırılmıştır. Hak arama hürriyetinin ihlal edildiği gerekçesiyle bireysel başvuruda bulunabilmek için, başvurunun ya medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili bir uyuşmazlığın tarafı olması ya da başvurucuya yönelik bir suç isnadı hakkında karar verilmiş olması gerektiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bahsedilen hâller dışında kalan adil yargılanma hakkının ihlali iddiasına dayanan başvurular Anayasa ve Sözleşme kapsamı dışında kalacağından, bireysel başvuruya konu olamaz (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2012, § 23).

30. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına göre, bir ceza davasında üçüncü kişilerin suçlanması veya cezalandırılmasını talep eden mağdur, suçtan zarar gören, şikâyetçi veya katılan sıfatını haiz kişiler, Sözleşme'nin 6. maddesinin koruma alanı dışında kalmaktadır. Bu kuralın istisnaları, ceza davasında medeni hak talebine imkân veren bir sistemin benimsenmiş olması veya ceza davası sonucunda verilen kararın hukuk davası açısından etkili ya da bağlayıcı olması hâlleridir (*Perez/Fransa*, 47287/99, 12/2/2004, § 70).

31. 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile ceza muhakemesinde şahsi hak iddiasında bulunma imkânı ortadan kalkmıştır. Dolayısıyla başvurunun ceza muhakemesi sürecinde medeni haklarını ileri sürme imkânı bulunmamaktadır. Ayrıca işleme konulmama kararının etkileri ceza muhakemesi süreci ile sınırlı olup hukuk mahkemeleri açısından bağlayıcı bir etkisi bulunmamaktadır.

32. Başvurucu, suç işlediğini düşündüğü bir üçüncü kişi hakkında soruşturma açılmasını sağlamak amacıyla şikâyette bulunmuş olup, talebi üçüncü kişinin cezalandırılmasıyla sınırlıdır. Başvurucu, üçüncü kişinin fiili nedeniyle medeni haklarına yönelik bir müdahalenin bulunduğunu düşünüyor ve buna ilişkin zararının giderilmesini istiyorsa, hukuk mahkemeleri önünde dava açma imkânı vardır (*Adnan Oktar (2)*, B. No: 2013/514, 2/10/2013, § 24).

33. Başvurucu, suç işlediğini düşündüğü kişiler hakkında soruşturma açılmasını sağlamak amacıyla şikâyette bulunmuş olup, başvurunun Anayasa'nın 36. maddesine dayanan ihlal iddiasının konusu, Anayasa'da güvence altına alınmış ve Sözleşme kapsamında olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kalmaktadır.

34. Açıklanan nedenlerle, başvuru konusu ihlal iddialarının Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kaldığı anlaşıldığından başvurunun, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle,

A. Başvurunun "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına,

24/6/2015 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA